

Sygn. akt V CZ 119/14

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Maria Szulc (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa P.-P. Spółki Akcyjnej w upadłości układowej w D.

przeciwko G. K.

z udziałem interwenienta ubocznego po stronie powodowej nadzorcy sądowego G.

S.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 20 lutego 2015 r.,

zażalenia pozwanego na wyrok Sądu Apelacyjnego

z dnia 7 października 2014 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny uwzględnił apelację powódki i uchylił wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 29 listopada 2013 r., oddalający powództwo, w części orzekającej o powództwie o zapłatę kwoty 198.538,04 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 27 listopada 2011 r. oraz o kosztach procesu i sprawę w tym zakresie przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Wskazał, że rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji pomija istotę sprawy, oparł on bowiem rozstrzygnięcie na założeniu, że umowa stron została rozwiązana ze skutkiem *ex tunc*, wobec czego nie obowiązywały postanowienia umowne w zakresie uprawnienia powódki do wykonania zastępczego w zakresie usunięcia wad. Brak jest natomiast ustaleń jaką umowę strony zawarły, co było jej przedmiotem, jaki był termin wykonania, czy pozwany wykonał wszystkie objęte umową prace, czy też ich część i jaką oraz czy pozostawał w zwłoce w dacie „rozwiązania” umowy. Nie została również dokonana w świetle art. 65 § 2 k.c. ocena charakteru prawnego uprawnienia pozwanej do „zerwania umowy” ze skutkiem natychmiastowym (§ 9 pkt 4 umowy) i czy zaistniały przesłanki zastosowania tej podstawy umownej. W konsekwencji nie wiadomo czy „rozwiązanie” umowy nosi cechy odstąpienia od umowy i wystąpił skutek określony w art. 395 § 2 zd. pierwsze k.c., czy też jedynie cechy jej rozwiązania w zakresie w jakim nie została wykonana. Sąd drugiej instancji wskazał na żądanie pozwu oraz określoną podstawę faktyczną i wyraźne wskazanie powódki, że dochodzi odszkodowania za szkodę, jaką doznała w wyniku niewłaściwego wykonania umowy przez pozwanego i stwierdził, że dopiero ustalenie, czy doszło do odstąpienia od umowy i z jakim skutkiem pozwoli na rozważenie, czy powódce przysługiwałoby odszkodowanie i w jakim zakresie. Zarzucił nadto niewyjaśnienie, czy pozwany wykonał umowę w sposób nienależyty, bo wprawdzie Sąd pierwszej instancji wyliczył wady wykonania wskazane przez biegłego ale nie wyjaśnił, czy nastąpiło to z przyczyn leżących po stronie pozwanego. Sąd Apelacyjny uznał także za uzasadniony zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. i pominięcia znacznej części materiału dowodowego. W konkluzji stwierdził, że brak jest istotnych ustaleń faktycznych umożliwiających ocenę prawną żądań powódki i nie została rozpoznana istota sprawy, co uzasadniało rozstrzygnięcie w oparciu o art. 386 § 4 k.p.c.

W zażaleniu od tego wyroku pozwany zarzucił naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał sprawy. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 394¹ § 1¹ k.p.c. - w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381), która weszła w życie z dniem 3 maja 2012 r., zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje także w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreślono, że kontrola dokonywana w ramach tego środka ma charakter formalny, a zażalenie ma służyć zbadaniu, czy orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji zostało prawidłowo oparte na jednej z przesłanek określonych w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. a zatem, czy powołana przez sąd przyczyna opiera się na jednej z przesłanek ustawowych. Dokonana kontrola ma charakter czysto procesowy, bez wkraczania w kompetencje sądu *in merito*. W postępowaniu zażaleniowym wywołanym omawianym zażaleniem nie jest zatem dopuszczalne badanie merytoryczne stanowiska sądu drugiej instancji i kontrola materialnoprawnej podstawy wyroku, ta bowiem jest zarezerwowana do przeprowadzenia wyłącznie w postępowaniu kasacyjnym. Konsekwencją jest wąskie określenie granic kognicji Sądu Najwyższego, a odmienne ich ujęcie jest niedopuszczalne (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2012, I CZ 136/12 z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, z dnia 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, nie publ.).

Postępowanie apelacyjne ma charakter merytoryczny, a to oznacza, że sąd drugiej instancji nie może ograniczać się jedynie do oceny zarzutów apelacyjnych, lecz musi dokonać własnych ustaleń i poddać je ocenie pod kątem prawa materialnego. Uwzględnienie apelacji powinno zatem prowadzić do wydania orzeczenia reformatoryjnego, a jedynie wyjątkowo orzeczenia kasatoryjnego w wypadkach przewidzianych w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. - stwierdzenia nieważności postępowania, nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji oraz

wtedy, gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie. Nierozpoznanie istoty sprawy następuje także w sytuacji dokonania przez sąd pierwszej instancji oceny prawnej roszczenia bez oparcia jej o właściwie ustaloną podstawę faktyczną i konieczności czynienia przez sąd odwoławczy po raz pierwszy ustaleń faktycznych, co czyni koniecznym uchylene wyroku Sądu pierwszej instancji z uwagi na obowiązek respektowania konstytucyjnej zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2012 r., I CZ 168/12, OSNIC z 2013 r., nr 5, poz. 68). Tożsama sytuacja występuje w niniejszej sprawie wobec stwierdzenia przez Sąd drugiej instancji braku jakichkolwiek, nawet podstawowych ustaleń faktycznych pozwalających na ocenę żądania powódki. Dokonanie tych ustaleń w całości przez Sąd odwoławczy oraz dokonanie na ich podstawie oceny prawnej pozbawiłoby obie strony możliwości kwestionowania ustalonej podstawy faktycznej z uwagi na zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub dowodów, określony w art. 398³ § 3 k.p.c. oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 *in fine*), a tym samym naruszyłoby konstytucyjną zasadę dwuinstancyjności. Ocena prawna Sądu pierwszej instancji nie tyle wadliwa, ile pozostająca poza wskazaną podstawą faktyczną i żądaniem powoda, nie stanowi rozstrzygnięcia o istocie sprawy.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.